

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА
(ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА)**

МОДУЛ 1 „ПРИРОДНОРЕСУРСЕН ПОТЕНЦИАЛ. УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ“

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Тази програма описва първи модул на профилираното обучение по география и икономика в XI клас, средна степен на образование, втори гимназиален етап. Обучението в модул 1 е насочено да разширява и задълбочава знания, умения и отношения, свързани с природноресурсния потенциал на Земята и устойчивото развитие. Допринася за изграждането на географски ключови компетентности на ученика и способността му самостоятелно да аргументира, дискутира, коментира и оценява различни идеи и концепции. Да изразява критично мислене, да използва специализирана литература и самостоятелно да разработва научна теза. Да формира модели на поведение за активна гражданска позиция на ученика.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
География на природата	<p>Познава основни методи на географско изследване.</p> <p>Обяснява възможности за опазване и възстановяване на природноресурсния потенциал на Земята.</p> <p>Проследява еволюцията на идеята за устойчиво развитие на планетата.</p> <p>Посочва примери за приложение на концепцията за устойчиво развитие.</p> <p>Доказва взаимовръзка между природни, демографски и социални процеси.</p> <p>Изследва природни, демографски и социални проблеми.</p> <p>Оценява природноресурсния потенциал като фактор за развитие на стопанска дейност.</p> <p>Дискутира проблеми на устойчивото развитие в контекста на политиките на ЕС.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<p><i>География на природата</i> <u>1. Тема Основни подходи и методи на географското изследване</u></p> <p>1.1. Основни подходи и методи на географското изследване</p>	<p>Познава основните подходи и методи на географското изследване.</p> <p>Посочва примери за използването на научните подходи и методи при разкриване на взаимовръзките между природни, демографски и социални процеси</p>	<p><u>Подходи:</u> системен; пространствен; исторически; екологичен.</p> <p><u>Методи:</u> експедиционно-полеви; балансов; дистанционни; картографски; математически; статистически; сравнителен; прогнозни; ГИС.</p>
<p>1.2. Географско изследване</p>	<p>Познава основните изисквания за разработване на географско изследване.</p>	<p>географско изследване; географска хипотеза; географска теза.</p>
<p><u>2. Тема Процеси и закономерности в геосферите</u></p> <p>2.1. Процеси и закономерности в литосферата</p>	<p>Коментира видовете взаимодействия между литосферните плочи и последиците от тях.</p> <p>Оценява особеностите на релефа като фактор за стопанско развитие.</p> <p>Изработва модел на литосферните плочи.</p> <p>Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>флексура; разсед; отсед; възсед; магматизъм; метаморфизъм.</p>
<p>2.2. Процеси и закономерности в атмосферата</p>	<p>Обяснява значението на зоналността и азоналността за формиране на климата.</p> <p>Прогнозира последиците от промените на температурата на въздуха на глобално и на регионално равнище.</p> <p>Изработва синоптична прогноза.</p>	<p>адвекция; сублимация; албедо; барометрично стъпало; изобари; изобарни карти; парникови газове;</p>

	<p>Дискутира влиянието на неблагоприятните климатични процеси и явления върху обществото.</p> <p>Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	озонова дупка; озонов щит.
2.3. Процеси и закономерности в хидросферата	<p>Разкрива взаимовръзките в системата „атмосфера-хидросфера“.</p> <p>Изработва реферат за значението на водата.</p> <p>Дискутира последиците от проявлението на големи наводнения.</p> <p>Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	живо сечение; воден баланс; повърхностен отток.
2.4. Геосферите и формиране на природногеографските комплекси на Земята	<p>Оценява ролята на педосферата и биосферата при формиране на природногеографските комплекси.</p> <p>Коментира характерните особености на природногеографските комплекси.</p> <p>Представя типичен ландшафт от родния край в различни форми (текст, постер, презентация и др.), включително и с използване на ИКТ.</p> <p>Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	равнинни комплекси; карстови комплекси; гляциални комплекси; аквални комплекси; ландшафтни комплекси.
<u>3. Тема Природоресурсен потенциал</u>		
3.1. Природните ресурси. Ресурси на Световния океан	<p>Оценява значението на природните ресурси.</p> <p>Оценява значението на ресурсите на Световния океан.</p> <p>Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	рекреационни ресурси; агроклиматични ресурси; биоресурси на Световния океан.
3.2. Природоползване и опазване на природоресурсния потенциал на Земята	<p>Коментира последствията от замърсяването на водите, почвата, въздуха, намаляване поземлените ресурси и биоразнообразието на Земята.</p> <p>Изработва схема за териториалното разпределение на</p>	шелфов нефт и газ; желязно-манганови конкреции; природоползване.

	<p>природни ресурси. Анализира различни източници на географска и икономическа информация . Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	
<p><u>4. Тема Алтернативни енергийни ресурси</u> 4.1. – 4.2. Алтернативни енергийни ресурси</p>	<p>Познава алтернативните енергийни ресурси и географското им разпространение. Оценява значението на алтернативните енергийни ресурси за решаване на енергийния проблем. Представя реферат за алтернативни енергийни ресурси. Анализира различни източници на географска и икономическа информация. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>геотермичен градиент; ветрова енергия; приливно-отливна енергия; слънчева енергия; енергийна криза.</p>
<p><u>5. Тема Устойчиво развитие на планетата</u> 5.1. Възникване и утвърждаване на концепцията за устойчиво развитие на планетата</p>	<p>Проследява развитието на идеята за устойчиво развитие на планетата. Посочва примери за приложение на концепцията за устойчиво развитие.</p>	<p>еколого-икономическо развитие; безотпадни технологии; биотехнологии; екологични фондове.</p>
<p>5.2. Антропогенни изменения на природната среда и тенденции на устойчивото развитие</p>	<p>Обяснява промените в природната среда, в резултат на антропогенната дейност. Дискутира възможностите за устойчиво развитие на планетата. Анализира различни източници на географска информация.</p>	
<p><u>6. Тема Политики на Европейският съюз и устойчиво развитие</u> 6.1. Политики и документи на Европейският съюз за устойчиво развитие</p>	<p>Познава дейността на органите на Европейски съюз и неправителствени организации за осъществяване на концепцията за устойчиво развитие. Дискутира проблемите на устойчиво развитие в контекста на политиките на Европейски съюз. Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p>	<p>Европейска агенция по околна среда (ЕАОС); Евростат; екологичен мониторинг.</p>

<p>6.2. Регионални проблеми на устойчиво развитие</p>	<p>Посочва примери за проблеми на устойчиво развитие в Европейския съюз. Изработва модел на устойчиво развитие. Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p>	
<p><u>7. Тема Съвременни аспекти на взаимодействието в системата ”природа – общество – стопанство“</u> 7.1.-7.2 Съвременни аспекти на взаимодействието в системата „природа – общество – стопанство“</p>	<p>Доказва взаимовръзки между природни, демографски и социални процеси. Разработва отговор на научен въпрос или решава казуси. Изразява мнение за отговорна гражданска позиция в системата „природа-общество-стопанство“. Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p>	<p>глобализация; регионализация.</p>
<p><u>8. Тема Природноресурсен потенциал – фактор за стопанското развитие</u> 8.1. Стопанска оценка на природните ресурси</p>	<p>Коментира стопанската оценка на природните ресурси. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус. Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p>	
<p>8.2. Пространственото многообразие на природните ресурси – фактор за стопанското развитие</p>	<p>Оценява природноресурсния потенциал като фактор за икономическа ефективност. Изработва картосхема на екологично застрашени региони на глобално и регионално ниво. Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p>	
<p><u>9. Тема Природноресурсен потенциал и глобални проблеми на Земята</u> 9.1.-9.2. Природноресурсен потенциал и глобални проблеми на Земята</p>	<p>Обяснява причините за глобални проблеми. Предлага решения за преодоляване на последиците от проявата на глобалните проблеми. Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p>	<p>Грийнпийс; ЮНЕП; екологична политика.</p>
<p>9.3. Регионални аспекти на глобални проблеми на Земята</p>	<p>Дискутира регионалните аспекти на глобалните проблеми. Посочва примери за глобални проблеми на регионално равнище. Анализира различни източници на географска и икономическа информация. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	60%
За преговор и обобщение	6%
Практически дейности и дискусии	22%
За контрол и оценка (за входно, изходно ниво и текущ контрол)	12%

Годишен брой часове за изучаване на модула в XI клас – 36 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Учебната програма насочва ученика към дейности, свързани с интерпретирането на географски и икономически знания за природните ресурси и устойчивото развитие; формиране на активна гражданска позиция по глобалните проблеми на човечеството. Поставя ученика в конкретни практически ситуации, включва го в дискусии, създава условия да работи в екип, за изява на лични качества.

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна оценка:

Текущи оценки от работа в клас, участие в групови обсъждания и дискусии	20%
Текущи оценки от домашни работи	10%
Текущи оценки от практически задания в клас	20%
Оценки от работа по проект	10%
Оценка на изходно ниво	5%
Оценки от контролни работи	30%
Оценка от входно ниво	5%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Самостоятелно осмисляне на основното в отделните теми; аргументира, дискутира, коментира, оценява, интерпретира, изследва, защитава, прогнозира, разработва, прилага знания и формира модели на поведение. Разкрива и обяснява причинно-следствени връзки на глобалните проблеми и процеси. Изготвя реферат, проект, есе, характеризира геосистема в родния край.
Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Обяснява и прилага математическите и статистическите методи на географско изследване, изработва синоптична прогноза, анализира различни географски, икономически и статистически източници, изработва картосхеми, картодиаграми, таблици.
Дигитална компетентност	Използване на ИКТ за търсене, събиране, интерпретиране, представяне и обмен на информация, използване на мултимедия за създаване и представяне на продукти от изпълнение на конкретна задача.
Умения за учене	Упражняване на самоконтрол при изпълняване на различни практически и дидактически задачи; изграждане на собствен стил на учене, анализиране на различни стратегии на учене между съучениците, изготвяне и представяне на разширен план конспект, коментирание на научни текстове и документи. Използва широк спектър от практически и теоретични знания. Някои от знанията са водещи в областта и включват критично разбиране на теории и принципи.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение, защитава собствена позиция, дискутира и оценява различни идеи и концепцията за устойчиво развитие, работи в екип, ориентира се в съвременните политически, икономически и културни събития, формира критично мислене. Показва умение да изслушва, анализира и сравнява различни гледни точки. Показва самостоятелност, отговорност и толерантност при участие в диалог и в дискусия и оспорване на мнение, различно от своето. Демонстрира разбиране за ролята и отговорностите на институциите, които вземат решения на различно ниво, вкл. на ниво ЕС в областта на икономиката, природоползването и устойчивото развитие.
Инициативност и предприемчивост	Проявява инициатива и проектира дейности, насочени към опазване на околната среда.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот	Коментира тенденциите на екологоустойчивото развитие на света, конструира модел на устойчиво развитие, предлага начини за решаване на глобалните проблеми, дискутира казуси.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<p><u>Български език и литература:</u> Използва подробни практически и теоретични знания и умения за работа с различни видове текстове. Развива умения за водене на дискусия, писмена и вербална аргументация на тези. Създава различни по характер писмени разработки (географски съобщения, реферати и др.) Използване на библиографска справка и терминологичен речник.</p>
Умения за общуване на чужди езици	<p><u>Чужди езици:</u> Ползва знания от текстове с географско съдържание, изучавани по чужд език. Използване на източници на географска информация на чужд език. Разширяване и задълбочаване на межкултурните компетентности.</p>
Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологиите	<p><u>Математика:</u> Прилага основни математически компетентности при анализиране на статистическа информация. Демонстрира логическо и пространствено мислене. Създава, показва, използва и интерпретира модели, схеми и диаграми.</p> <p><u>Технологии и предприемачество:</u> Изработва скици и чертежи. Планира и реализира проект по зададени критерии.</p> <p><u>Биология и здравно образование:</u> Използва специализирани знания при представяне на проблемите на устойчивото развитие. Разширяване и обогатяване на екологичната култура в процес на осъзнаване на връзките „природа – общество – стопанство“</p> <p><u>Химия и опазване на околната среда:</u> Познава и характеризира основни свойства на елементи, използвани като природен ресурс.</p> <p><u>Физика и астрономия:</u> Разпознава изучавани обекти и явления в природата и прилага знания и умения при тяхното анализиране. Показва високо равнище на разбиране на физични процеси в геосферите.</p>
Дигитална компетентност	<p><u>Информационни технологии:</u> Създава, обработва и съхранява графична, текстова, звукова информация и ги комбинира. Използва компютърни програми за работа с текст, графика, звук, видео, електронни таблици, презентации и тяхното комбиниране. Използва и работи с мултимедийна информация.</p>

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА
(ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА)**

МОДУЛ 2 „ГЕОПОЛИТИЧЕСКА И ОБЩЕСТВЕНА КУЛТУРА“

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението в модул 2 в XI клас е насочено към разширяване и задълбочаване на знания и уменията на учениците, свързани с геополитическата структура и организация на обществото, с концепции за развитието му и с регионални особености на електоралните, социално-демографските, културните и селищни процеси и проблеми; с политико-икономическата структура и организация на регионите; с различията в типологията и общественото развитие на страните и произтичащите на тази основа конфликти. То създава възможности за изграждане на ключови компетентности, свързани с развитие на географската култура за разбиране и разумна дейност в географското пространство, с изразяване и аргументиране на мнение по важни регионални и международни проблеми и политики, с анализиране на информация от различни източници, с коментирание на хипотези за бъдещото развитие на света и глобалните проблеми, с формиране на модели на поведение за активна гражданска позиция на ученика.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРОФИЛИРАНАТА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
География на обществото	<p>Познава геополитически и икономически концепции за развитието на обществото. Дава примери за влиянието на геополитиката върху икономическото развитие. Диференцира тенденции в демографското и в геополитическото развитие на глобално и регионално равнище. Подбира и систематизира информация за демографско и селищно развитие. Изразява мнение за демографски проблеми и за демографска политика на глобално и регионално равнище. Коментира хипотези за геополитическото развитие на света. Избира модел на активна гражданска позиция при решаване на значим обществен проблем.</p>
География на регионите и страните	<p>Познава съвременната политическа и икономическа организация на регионите и типологията на страните. Класифицира страни по определени показатели. Доказва различия в развитието и съвременното състояние на регионите и на страните. Интерпретира проявлението на глобални проблеми на регионално равнище и влиянието им върху развитието на обществото. Критикува, приема или отхвърля алтернативни хипотези за бъдещото развитие на избрани страни или региони. Изразява аргументирано мнение по важни международни проблеми и конфликти.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
I. ГЕОГРАФИЯ НА ОБЩЕСТВОТО		
1. Тема Политическа география, геополитика, геостратегия		
1.1 - 1.2. Същност и развитие на политическата география. Геополитика и геостратегия.	<p>Познава същността на политическата география и мястото ѝ сред другите науки.</p> <p>Идентифицира понятията геополитика и геостратегия.</p> <p>Демонстрира знания за развитието на политико-географското познание от древността до днес.</p> <p>Назовава приносите на Алфред Маън (предимства на морските над континенталните държави) и Хилфорд Макиндер (световен остров, сърцевидна земя-хартланд) за развитието на политическата география.</p> <p>Анализира съвременните промени на политическата карта на света.</p> <p>Анализира информация от различни източници.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>морски държави;</p> <p>континентални държави;</p> <p>цивилизационен регион;</p> <p>геополитическо положение;</p> <p>евроцентризъм;</p> <p>- атлантизъм; евразийство.</p>
2. Тема Геополитически и икономически концепции за развитие на обществото		
2.1.-2.2. Геополитически и икономически концепции за развитие на обществото	<p>Обяснява основни геополитически концепции: концепцията за световната власт на Ратцел, мондиализмът, евроазиатството.</p> <p>Познава геополитически модели за развитие на света.</p> <p>Познава основни икономически концепции и модели – на Тюнен, Вебер, Льош и Кристалер.</p> <p>Назовава водещите локализационни школи в света.</p>	<p>еднополусен, двуполусен и многополусен (мултиполярен) модел;</p> <p>щандортни теории.</p>
3.Тема Геополитика и икономическо развитие		
3.1. Глобализация на политическите процеси	<p>Обяснява политическите процеси и промени, довели до глобализация на съвременния свят.</p> <p>Назовава идеите на Самюъл Хънтингтън за бъдещия модел на световен конфликт - „сблъсък на цивилизациите“, ролята на Запада „Западът срещу останалия свят“ и глобализацията.</p>	<p>студената война;</p> <p>нов световен ред.</p>

3.2. Глобализация на икономическите процеси	Съпоставя интеграционни модели на икономическо развитие през XX и началото на XXI век. Доказва значението на международното политическо и икономическо сътрудничество при решаване на глобалните проблеми - международния тероризъм, търговията с оръжие и наркотици.	западен интеграционен модел; световен интеграционен модел; нов икономически ред.
4. Електорална география		
	Дефинира същността на електоралната география. Съпоставя видовете избирателни системи. Дискутира упражняването на избирателни права. Обяснява основните фактори, влияещи върху електоралното поведение на индивида.	политически сили; мажоритарна избирателна система; пропорционална избирателна система; смесена избирателна система.
5. Демографски процеси		
5.1. Езикови семейства и езикови групи в света	Познава основните езикови семейства в света. Структурира езиковите групи в индоевропейското, кавказкото, уралското, алтайското и семито-хамитското езикови семейства. Изработва картосхема на териториалното разпространение на езиковите семейства и групи в Европа. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	етническо самосъзнание
5.2. Географско разпространение на основните религии в света	Съпоставя основните признаци на религиите в света: християнство, ислям, будизъм, индуизъм, юдаизъм и техните ценности. Познава основните религиозни течения (направления): католицизъм, протестанство, източно православие, сунити, шиити, алиани. Доказва връзката религия – демографски особености на населението. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	местни религии
5.3. Социално-демографски процеси	Познава основните характеристики на социално-демографските процеси. Дискутира взаимното влияние на демографските и социалните процеси. Интерпретира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	икономически активно население (работна сила); икономически неактивно население; безработица.
6. Демографски проблеми и демографска политика		

6.1. Демографски преход. Глобални и регионални тенденции в демографското развитие на света	Дефинира демографския преход и връзката с типовете възпроизводство. Проследява развитието на демографския преход. Анализира демографската ситуация на глобално равнище. Дава примери за регионалните различия в изменението на основните демографски показатели. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	просто възпроизводство; стеснено възпроизводство; разширено възпроизводство.
6.2. Демографски проблем	Обяснява основните характеристики на демографския проблем чрез демографски показатели. Доказва регионални различия на демографския проблем. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	фертилна възраст; коефициент на плодовитост.
6.3. Демографска политика	Обяснява демографската политика като инструмент за решаване на демографския проблем. Познава видовете демографска политика. Посочва примери за успешна демографска политика на регионално равнище. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	стимулираща демографска политика; лимитираща демографска политика.
7. Селища		
	Разграничава типовете селища в исторически и пространствен аспект. Познава признаците за дефиниране на съвременните селища в различните региони. Представя информация за функционалната класификация на градовете. Изработва модел на съвременен град.	радиална (звездообразна) планировка; правоъгълна планировка; надлъжна планировка; градска инфраструктура.
8. Урбанизация и урбанизационни процеси		
8.1. Развитие на урбанизацията в света	Обяснява регионалните особености и тенденции на урбанистично развитие: европейски, северноамерикански, японски тип. Дефинира съвременните форми на урбанизация. Изказва мнение за бъдещото развитие на агломерациите. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	агломерационни ядра; агломерационни ареали; конурбация.
8.2. Урбанизационни процеси	Коментира проблеми на урбанизираните територии. Прогнозира развитието на високоурбанизираните региони. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	рурурбанизация
II. ГЕОГРАФИЯ НА РЕГИОНИТЕ И СТРАНИТЕ		

9. Съвременна политическа и икономическа организация на регионите в света		
	Разграничава основни политически и икономически организации в регионите. Назовава страни-членки, основни инициативи и центрове на организациите. Дискутира значението на регионалните организации за развитието на регионите. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	ОЧИС; ОССЕ; ЛАИ; Меркосур; Организация за африканско единство (ОАЕ).
10. Критерии и показатели за класификация на страните.		
	Дефинира понятията критерий и показател. Познава основните групи критерии: културно-политически, икономически, социално-демографски. Съотнася показателите към съответните групи критерии. Подбира показатели за характеристика и класификация на страни. Трансформира информация по основни критерии и показатели. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	расово-етническа принадлежност; темп на нарастване на БВП; инвестиции; икономическа плътност; производство на електрическа енергия/човек; темп на нарастване на населението; доходи; консумация на електрическа енергия; индекс на човешко развитие; жизнено равнище.
11. Типология на страните		
	Познава типологията като подход за изучаване на страните в света: малки привилегировани нации, страни на преселнически капитализъм, Г-77 (Клуб на бедните). Сравнява страни от изучените типологични групи. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	
12. Международни проблеми и регионални конфликти		
12.1. Международни и регионални конфликти на	Групира международните и регионални конфликти на етно-религиозна основа. Обяснява основните причини за възникването им.	етнически конфликт; религиозни конфликти;

етно-религиозна основа	Дискутира последиците от тероризма. Локализира международните и регионални конфликти на етно-религиозна основа на политическата карта.	езикови конфликти; международен конфликт.
12.2. Регионални конфликти	Коментира причините за възникването на регионални конфликти: трансгранично замърсяване, териториални претенции. Локализира територии на регионални конфликти. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	гранични конфликти; териториални води.
13. Регионални аспекти на глобалните проблеми		
	Разграничава регионални различия в проявлението на глобалните проблеми. Интерпретира ролята на регионалните ресурси в решаването на глобалните проблеми. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	

Годишен брой часове за изучаване на модула в XI клас - 36 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Учебната програма предполага даване на знания за важни геополитически и обществени процеси, насочва ученика към дейности, свързани с анализирането на информация от различни източници, за формиране на активна гражданска позиция по глобални проблеми на човечеството и проблеми на общественото развитие. Постава ученика в конкретни практически ситуации, включва го в дискусии, създава условия за работа в екип, за изява на личните му качества чрез разработване на отговори на научни въпроси, решаване на географски казуси, разработване на проекти и модели, развива творческите търсения на ученика.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	60%
За обобщение	6%
За дискусии	6%
Практически дейности/упражнения	16%
За контрол и оценка (входно и изходно ниво)	12%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна оценка:

Текущи оценки от работа в клас, участие в групови обсъждания и дискусии	20%
Текущи оценки от домашни работи	10%
Текущи оценки от практически задания в клас	20%
Оценки от работа по проект	10%
Оценка на изходно ниво	5%
Оценки от контролни работи	30%
Оценки от входно ниво	5%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Самостоятелно осмисляне на основното в отделните теми; аргументира, дискутира, коментира, оценява, интерпретира, изследва, защитава, прогнозира, разработва, прилага знания и формира модели на поведение. Разкрива и обяснява причинно следствени връзки на глобалните проблеми и процеси. Изготвя модел, проект, характеризира геополитическото и общественото развитие в света.
Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Обяснява и прилага математическите, статистическите и компютърни методи на географско изследване, изработва модел на съвременен град, анализира информация от различни източници (географски, икономически, статистически), изработва картосхеми, картодиаграми, таблици.
Дигитална компетентност	Използване на ИКТ за търсене, събиране, интерпретиране, представяне и обмен на информация, използване на мултимедия за създаване и представяне на продукти от изпълнение на конкретна задача.
Умения за учене	Упражняване на самоконтрол при изпълняване на различни практически и дидактически задачи; изграждане на собствен стил на учене, анализиране на различни стратегии на учене между съучениците, изготвяне отговор на научен въпрос, представяне на разширен план конспект, коментирание на научни текстове и документи, актуализиране на географска информация, прилагане на теоретични знания и практически умения.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение, защитава собствена позиция, дискутира и оценява различни идеи и концепции за геополитическото развитие на света, отделни региони и страни, ориентира се в съвременните геополитически и икономически събития, формира критично мислене. Показва умение да изслушва, анализира и сравнява различни гледни точки. Показва самостоятелност, отговорност и толерантност при участие в диалог и в дискусия и оспорване на мнение, различно от своето. Демонстрира разбиране за

	ролята и отговорностите на институциите и организациите, които вземат решения за развитие на обществото и разрешаването на различни конфликти на глобално и регионално равнище.
Инициативност и предприемчивост	Проявява инициатива и проектира дейности, насочени към създаване на модели на бъдещо развитие на урбанизираните територии в света.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот	Коментира тенденциите на устойчивото развитие на света, предлага начини за решаване на глобалните проблеми, решава казуси, доказва ролята на високите технологии за общественото развитие.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<u>Български език и литература:</u> Използва подробни практически и теоретични знания и умения за работа с различни видове текстове. Развива умения за водене на дискусия, изработва писмена и вербална аргументация на тези. Създава писмени разработки (отговор на научен въпрос, географски съобщения). Използване на библиографска справка и терминологичен географски речник.
Умения за общуване на чужди езици	<u>Чужди езици:</u> Ползва знания от текстове с географско и икономическо съдържание, изучавани по чужд език. Използване на източници на географска информация на чужд език. Разширяване и задълбочаване на межкултурните компетентности.
Математическа компетентност и основни компетентности в обществените науки и технологиите	<u>Математика:</u> Прилага основни математически компетентности при анализиране на статистическа информация. Демонстрира логическо и пространствено мислене. Създава , показва, използва и интерпретира модели, схеми, диаграми. <u>История и цивилизации:</u> Прилага историческия подход при проследяване на възникването и развитието на политикогеографското познание и политическата география. Анализира в исторически аспект промените в политическите процеси и политическата карта на света, формирането на важни политико - стопански структури и организации. <u>Технологии и предприемачество:</u> Изработва диаграми, картосхеми и статистически таблици. Дискутира възможностите за кариерно развитие в условията на съвременното стопанство. Планира и реализира проект, научно съобщение по зададени критерии.
Дигитална компетентност	<u>Информационни технологии:</u> Създава, обработва и съхранява графична, текстова, звукова информация и ги комбинира. Използва компютърни програми за работа с текст, графика, звук, видео, електронни таблици, презентации и тяхното комбиниране. Използва и работи с Интернет информация.

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА
(ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА)**

МОДУЛ 3 „СЪВРЕМЕННО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ“

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението в модул 3 в XI клас е насочено да разширява и задълбочава знания, умения и отношения, свързани с развитието на световното стопанство, преодоляване на енергийния проблем и оценяване на международната икономическа интеграция. Допринася за изграждането на географски и икономически ключови компетентности на ученика и способността му, самостоятелно да аргументира, дискутира, коментира и оценява различни идеи и концепции. Да изразява критично мислене, да използва справочна литература и самостоятелно да разработва научна теза. Да формира модели на поведение за активна гражданска позиция на ученика.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРОФИЛИРАНАТА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Област на компетентност	Знания, умения и отношения
География на обществото	<p>Диференцира основните процеси на съвременното икономическо развитие: глобализация, регионализация и интеграция.</p> <p>Сравнява различни модели на съвременното икономическо развитие в региони на света.</p> <p>Прогнозира развитието на енергетиката в света и на големи енергийни проекти.</p> <p>Прогнозира влиянието на високите технологии върху световното икономическо развитие.</p> <p>Оценява международната икономическа интеграция като фактор за сближаване и за преодоляване на различията в стопанското развитие.</p> <p>Коментира развитието на транснационални корпорации.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<p><u>1. Тема Съвременни процеси на икономическо развитие</u></p> <p>1.1 – 1.2. Глобализацията и регионализацията като основни процеси на съвременното икономическо развитие</p>	<p>Обяснява взаимното влияние и проявлението на глобализацията и регионализацията в света.</p> <p>Сравнява съвременното икономическо развитие на полюсите на световното стопанство.</p> <p>Познава макрорегионите в света и перспективите за тяхното развитие.</p>	<p>регионализация;</p> <p>регионална интеграция;</p> <p>„икономически тигри“;</p> <p>„икономически дракони“;</p> <p>унифициране на света.</p>
<p>1.3. Интеграцията – висша форма на организирано сътрудничество</p>	<p>Дискутира проблемите, възникнали в резултат на съвременните процеси на развитие.</p> <p>Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	
<p><u>2.Тема Модели на съвременното стопанство</u></p> <p>2.1.Организация на стопанската дейност в различните модели</p>	<p>Обяснява съвременната обществена организация на стопанска дейност в различните икономически системи.</p> <p>Разграничава основни икономически показатели на стопанството.</p>	<p>стопански ресурси;</p> <p>регулирана пазарна икономика;</p> <p>средства за производство;</p> <p>предмети за потребление;</p> <p>специализация и коопериране на производството;</p> <p>производителност на труда;</p> <p>паричен капитал;</p> <p>инфлация;</p> <p>пазарна рецесия;</p> <p>икономически инструменти на държавата – данъци и такси;</p> <p>външен дълг.</p>
<p>2.2.– 2.3. Пазарното стопанство – развитие и бъдеще</p>	<p>Анализира механизмите на пазарното стопанство и значението на пазарното регулиране.</p> <p>Познава „китайския модел“ на икономическо развитие.</p> <p>Анализира различни източници на географска и икономическа информация.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	

<p><u>3. Тема Международна икономическа интеграция</u></p> <p>3.1.-3.2. Международните икономически организации – фактор за преодоляване на стопанските различия</p>	<p>Определя основните потоци на стокообмен и инвестиции в света.</p> <p>Познава целите и структурата, и регионите на интеграция на важни икономически организации.</p> <p>Проучва различни източници на географска информация.</p>	<p>мита; безмитен внос; офшорни компании; смесени компании; фирмен мениджмънт; маркетинг; фирмено разузнаване; Световна търговска организация (СТО); Световна банка за развитие; Световен икономически форум; Международен валутен фонд; Организация за икономическо сътрудничество и развитие; Азиатско-Тихоокеанско икономическо сътрудничество (АПЕК); МЕРКОСУР.</p>
<p><u>4. Тема Външноикономически връзки</u></p> <p>4.1. Структура на външноикономическите връзки</p>	<p>Познава структурата на външноикономическите връзки.</p> <p>Дава примери за различия във външната търговия на региони в света.</p>	<p>търговия с патенти; кредитиране; външнотърговски баланс; валути и валутни приходи; БРИК; рейтингови системи; широкопрофилно образование; МВА/Магистър бизнес администрация/.</p>
<p>4.2. Нововъзникващите пазари – основен двигател на бъдещото икономическо развитие</p>	<p>Обяснява влиянието на нововъзникващите пазари в света.</p>	
<p>4.3. Подготовката на кадри – съвременна форма на външноикономически връзки</p>	<p>Дискутира световните тенденции в кариерното развитие.</p>	
<p><u>5.Тема Динамично развитие на международния туризъм</u></p>	<p>Обяснява факторите, които определят международния туризъм като „туристическа индустрия“.</p>	

5.1. Международният туризъм – съвременна форма на стопанско развитие	Локализира съвременните туристически потоци в света.	
<u>6. Тема Съвременно състояние и развитие на енергетиката</u> 6.1. Световна енергийна система – топливна промишленост и електропроизводство	Познава промените в добива на горива и формирането на нови енергийни региони. Дискутира бъдещото развитие на енергетиката чрез конвенционални и алтернативни енергийни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	световно енергийно потребление; условно гориво; средна котировка на сорта Brent; шистов газ; зелена енергия; атомен дракон.
6.2. Атомната енергетика – фактор в световната геополитика	Изказва мнение за предимствата и опасностите от развитието на ядрената енергетика. Защитава проект за възможните решения на енергийния проблем в света. Проучва различни източници на географска информация.	
<u>7. Тема Големи енергийни проекти в света</u> 7.1. Електропроизводство от възобновяеми източници	Познава световни проекти за електропроизводство.	фотоволтаична енергия; слънчеви топлинни централи; офшорни вятърни проекти; наземни вятърни инсталации; осмотична енергия; транспортни горива-етанол; нефтени пясъци; битумен нефт; емитери на въглероден диоксид; генерирани емисии на парникови газове.
7.2. Перспективи за развитие на енергийните проекти	Коментира стратегии и политики за реализиране на съвременни енергийни проекти. Дискутира световното потребление на енергия и промените в околната среда. Представя енергиен проект на бъдещето по избор. Анализира различни източници на географски и икономическа информация. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.	
<u>8. Тема Високите технологии и световното стопанство</u>	Проследява възникването и развитието на високите технологии. Определя стопанските отрасли с най-голяма приложимост	автоматизация; роботизация; силиконова долина;

<p>8.1. Съвременни приложения на високите технологии в развитие на стопанството</p>	<p>на високите технологии.</p>	<p>уеб технологии; технопарк; мобилни технологии; нанотехнологии; субституция; метални сплави; генно инженерство; биотехнологии. електронно правителство.</p>
<p>8.2.-8.3. Териториално разпределение на производството на високи технологии в света</p>	<p>Локализира водещите държави и райони на производство на високи технологии и научни изследвания.</p>	
<p>8.4. Перспективи за развитие на високите технологии като основен фактор за съвременно стопанско развитие</p>	<p>Изразява мнение за развитието на ИТ сектора. Познава успешни модели на стопанско развитие чрез прилагане на високите технологии. Проучва различни източници на географска информация.</p>	
<p><u>9.Тема Транснационални корпорации</u> 9.1. Транснационалните корпорации – продукт на процеса глобализация</p>	<p>Проследява възникването, развитието и структурата на ТНК. Обяснява връзката между ТНК и информационните технологии. Очертава регионите с най-висок относителен дял на ТНК.</p>	<p>монопол; антимонопол; „стриани домакини“; вътрешнофирмен обмен; дружество с ограничена отговорност; концерн; централизация на капитала; мегакорпорации; либерализация на пазарите.</p>
<p>9.2. Проблеми и бъдеще на ТНК</p>	<p>Дискутира влиянието на ТНК върху развитието на националните стопанства. Разработва реферат за проблемите и бъдещето на избрана ТНК.</p>	

Годишен брой часове за изучаване на модула в XI клас – 36 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Учебната програма насочва ученика към дейности, свързани с интерпретирането на географски и икономически знания за развитие на световното стопанство; формиране на активна гражданска позиция по основни икономически проблеми на човечеството. Поставя ученика в конкретни практически ситуации, включва го в дискусии, създава условия за работа в екип, както и за изява на личните му качества чрез разработване на географски и икономически реферати и проекти. Развива творческите търсения на ученика.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	60%
За преговор и обобщение	6%
Практически дейности и дискусии	22%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, и текущ контрол)	12%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна оценка :

Текущи оценки от работа в клас, участие в групови обсъждания и дискусии	20%
Текущи оценки от домашни работи	10%
Текущи оценки от практически задания в клас	20%
Оценки от работа по проект	10%
Оценка на изходно ниво	5%
Оценки от контролни работи	30%
Оценка от входно ниво	5%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Самостоятелно осмисляне на основното в отделните теми; аргументира, дискутира, коментира, оценява, интерпретира, изследва, защитава, прогнозира, разработва, прилага знания и формира модели на поведение. Разкрива и обяснява причинно следствени връзки на глобалните проблеми и процеси. Изготвя модел, проект, реферат, характеризира стопанското развитие в родния край.
Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Обяснява и прилага математическите, статистическите и компютърни методи на географско изследване, изработва модел на вид стопанско производство, анализира различни географски, икономически и статистически източници, изработва картосхеми, картодиаграми, таблици, анализира графични и статистически материали.
Дигитална компетентност	Използване на ИКТ за търсене, събиране, интерпретиране, представяне и обмен на информация, използване на мултимедия за създаване и представяне на продукти от изпълнение на конкретна задача.
Умения за учене	Упражняване на самоконтрол при изпълняване на различни практически и дидактически задачи; изграждане на собствен стил на учене, анализиране на различни стратегии на учене между съучениците, изготвяне и представяне на разширен план конспект, коментирание на научни текстове и документи. Актуализира различна научна информация. Използва практически и теоретични знания.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение, защитава собствена позиция, дискутира и оценява различни идеи и концепции за развитие на световното стопанство, ориентира се в съвременните геополитически и икономически събития, формира критично мислене. Показва умение да изслушва, анализира и сравнява различни гледни точки. Показва самостоятелност, отговорност и толерантност при участие в диалог и в дискусия и оспорване на мнение, различно от своето. Демонстрира разбиране за ролята и отговорностите на институциите и организациите, които вземат решения за развитие на стопанството в света и разрешаване на енергийната криза.
Инициативност и предприемчивост	Проявява инициатива и проектира дейности, насочени към създаване на модел на бъдещо развитие на стопанството в света.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот	Коментира тенденциите на устойчивото развитие на света в условията на разработване на нови енергийни ресурси, предлага начини за решаване на глобалните проблеми, изследва казуси, демонстрира възможностите на високите технологии за по – целесъобразен и начин на живот.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<p><u>Български език и литература:</u> Използва подробни практически и теоретични знания и умения за работа с различни видове текстове. Развива умения за водене на дискусия, изработва писмена и вербална аргументация на тези. Създава детайли писмени разработки (географски съобщения, реферати и др.). Използване на библиографска справка и терминологичен речник.</p>
Умения за общуване на чужди езици	<p><u>Чужди езици:</u> Ползва знания от текстове с географско и икономическо съдържание, изучавани по чужд език. Използване на източници на географска информация на чужд език. Разширяване и задълбочаване на межкултурните компетентности.</p>
Математическа компетентност и основни компетентности в обществените науки и технологиите	<p><u>Математика:</u> Прилага основни математически компетентности при анализиране на статистическа информация. Демонстрира логическо и пространствено мислене. Създава , показва, използва и интерпретира модели, схеми, диаграми и икономически анализи.</p> <p><u>История и цивилизации:</u> Прилага историческия подход при проследяване на възникването и развитието на световното стопанство. Анализира в исторически аспект формирането на важни стопански структури.</p> <p><u>Технологии и предприемачество:</u> Изработва диаграми, картосхеми и статистически таблици. Дискутира възможностите за кариерно развитие в условията на съвременното стопанство. Планира и реализира проект, реферат, научно съобщение по зададени критерии.</p>
Дигитална компетентност	<p><u>Информационни технологии:</u> Създава, обработва и съхранява графична, текстова, звукова информация и ги комбинира. Използва компютърни програми за работа с текст, графика, звук, видео, електронни таблици, презентации и тяхното комбиниране. Използва и работи с Интернет информация.</p>

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА
(ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА)**

МОДУЛ 4 „ЕВРОАЗИАТСКИ РЕГИОН И БЪЛГАРИЯ“

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението в модул 4 „Евроазиатски регион и България“ в XI клас е насочено към разширяване и задълбочаване на знания, умения и отношения, свързани с географията на регионите и страните и с изграждането на ключови географски компетентности на ученика. То съдейства за развитие на способността му, самостоятелно да аргументира, дискутира, коментира и оценява различни идеи и концепции, което да разшири неговата географската култура за разбиране и разумна дейност в географското пространство. Допринася за формиране у ученика на умения за: изразяване критично мислене, анализиране на информация от различни източници, разработване на научна теза. Ученикът избира съвременни модели на поведение и проявява активна гражданска позиция.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРОФИЛИРАНАТА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Област на компетентност	Знания, умения и отношения
География на регионите и страните	<p>Систематизира знания за интеграционните процеси и регионалните организации в Европа и Азия.</p> <p>Познава основни аспекти на националната политика за интегрирането на България в Европа.</p> <p>Събира, анализира и представя географска информация за развитието на регионите от различни източници.</p> <p>Генерира хипотези и прогнозира бъдещото развитие на Европа и Азия.</p> <p>Оценява влиянието на демографските, политическите и икономическите промени в регионите върху устойчивото развитие на света, Балканите и България.</p> <p>Дискутира модели на лично поведение в условията на интегрирането на България в Европа.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
1.Тема: География на регионите и страните		
1.1.- 1.2. Географска идентификация на Евроазиатския регион	<p>Очертава границите на Евроазиатския регион. Обяснява географското положение на Евроазиатския регион. Класифицира държавно-политическите образувания в региона по определени географски показатели (площ, население, брутен вътрешен продукт, индекс на човешко развитие и др.). Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус. Демонстрира ролята на отделни държави в геополитическите и геоикономическите процеси в региона. Анализира основните културно-политически и стопански характеристики на Евроазиатския регион. Интерпретира ролята на региона в глобалната политика и икономика. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>държавно-политическо образувание; геополитически процес; геоикономически процес.</p>
1.3.- 1.6. Териториална диференциация на Евроазиатския регион. 1.3. Западноевропейски и Източноевропейски субрегион 1.4. Руски (Евразийски), Кавказки и Прикаспийски субрегион 1.5. Централноазиатски, Източноазиатски (Далекоизточен, Югоизточен) субрегион 1.6. Средно и Близкоизточен субрегион	<p>Анализира по алгоритъм основните субрегиони в Евроазиатския регион: географско положение и граници; геополитическо влияние в региона и света; природоресурсен потенциал и екологична обстановка; геодемографски процеси; селищно развитие и урбанизация; икономически профил. Дискутира основни вътрешнорегионални проблеми. Изработва картосхеми на субрегионите. Анализира информация от различни източници. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>субрегион; икономически профил.</p>
1.7. Вътрешно-регионална икономическа интеграция.	<p>Дефинира основните характеристики на вътрешно-регионалната икономическа интеграция. Дава примери за съвременни организации на вътрешно-регионалната икономическа интеграция. Свързва създаването на познати организационни структури с основните цели на вътрешно-регионалната икономическа интеграция. Описва ролята и мястото на избрани еврорегиони.</p>	<p>Еврорегион; Регионални икономически обединения; ЗЕС; ЕАСТ; ОНД; СЕНТО; Арабска лига; АПЕК.</p>

	Разработва реферат за регионални икономически обединения.	
1.8. Интеграционните процеси на Балканите.	<p>Очертава главните политически и икономически направления на интеграцията на Балканите.</p> <p>Групира балканските страни във връзка с участието им в ЧИС, Пакт за стабилност.</p> <p>Коментира ролята на международните инфраструктурни проекти за развитието на Балканите.</p> <p>Дискутира ролята на Балканските страни – членки на ЕС за балканската интеграция.</p>	балканска интеграция; балкански геополитически възел.
1.9. България в регионалната интеграция.	<p>Идентифицира ролята и мястото на България в интеграционните структури.</p> <p>Обяснява промените в геополитическото ѝ положение като резултат от участието на България в основните регионални организации.</p> <p>Обяснява промените в социално-икономическото развитие на България, като резултат от балканската ѝ интеграция.</p> <p>Дискутира ролята на България в бъдещи интеграционни процеси на Балканите.</p> <p>Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	партньорство за мир
1.10. Бъдещето на Евроазиатския регион	<p>Коментира перспективите във вътрешнополитическата диференциация на Евро-азиатския регион.</p> <p>Коментира перспективите на интеграционните процеси в региона.</p> <p>Сравнява стопанското развитие на региона с други подобни геополитически и икономически региони.</p> <p>Анализира информация от различни източници.</p>	вътрешнополитическа диференциация

Годишен брой часове за изучаване на модула в XI клас – 36 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Учебната програма насочва ученика към дейности, свързани с анализирането на географски и икономически знания за география на регионите и страните; формиране на активна гражданска позиция по проблемите на Евроазиатския регион и България. Постава ученика в конкретни практически ситуации, включва го в дискусии, създава условия за работа в екип, за изява на личните му качества чрез разработване на отговори на научни въпроси и реферати, решаване на географски казуси, разработване на проекти и модели, развива творческите търсения на ученика и създава възможности за изява на личните му качества.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	56%
За упражнения	5%
За преговор	11%
Практически дейности/упражнения	23%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво)	5%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки от работа в клас, участие в групови обсъждания и дискусии	30%
Текущи оценки от домашни работи	10%
Текущи оценки от практически задания в клас	20%
Оценки от работа по проект	10%
Оценка на изходно ниво	5%
Оценки от контролни и работи	20%
Оценка от входно ниво	5%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Самостоятелно осмисляне на основното в отделните теми; аргументира, дискутира, коментира, оценява, интерпретира, защитава, разработва, прилага знания и формира модели на поведение. Разкрива и обяснява причинно следствени връзки на глобални и регионални проблеми и процеси. Изготвя реферат, отговор на научен въпрос, проект свързани с интеграцията на България.
Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Обяснява и прилага математическите и статистическите методи на географско изследване, изработва геополитическа прогноза, анализира информация от различни източници, изработва картосхеми, картодиаграми, таблици.
Дигитална компетентност	Използване на ИКТ за търсене, събиране, интерпретиране, представяне и обмен на информация, използване на мултимедия за създаване и представяне на продукти от изпълнение на конкретна задача.
Умения за учене	Упражняване на самоконтрол при изпълняване на различни практически и дидактически задачи; изграждане на собствен стил на учене, анализиране на различни стратегии на учене между съучениците, изготвяне и представяне на разширен отговор на научен въпрос, реферат, коментирание на научни текстове и документи, актуализиране на географска информация, прилагане на теоретични знания и практически

	умения. Някои от знанията са водещи в областта и включват критично разбиране на теории и принципи.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение, защитава собствена позиция, дискутира и оценява различни идеи за развитие, работи в екип, ориентира се в съвременните политически, икономически и културни събития, формира критично мислене. Показва умение да изслушва, анализира и сравнява различни гледни точки. Показва самостоятелност, отговорност и толерантност при участие в диалог и в дискусия и оспорване на мнение, различно от своето. Демонстрира разбиране за ролята и отговорностите на институциите които вземат решения на различно ниво в областта на геополитиката, икономиката, инфраструктурата и интеграцията.
Инициативност и предприемчивост	Проявява гражданска инициатива и проектира дейности, насочени към създаване на регионални интеграционни процеси и структури.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот	Коментира тенденциите на развитие на Евро-азиатския регион, конструира модел на устойчиво геополитическо развитие, предлага начини за решаване на регионалните културно-политически и социално-икономически проблеми.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<u>Български език и литература:</u> Използва подробни практически и теоретични знания и умения за работа с различни видове текстове. Развива умения за водене на дискусия, писмена и вербална аргументация на тези. Създава писмени разработки (отговор на научен въпрос, реферат, географски съобщения). Използване на библиографска справка и терминологичен географски речник.
Умения за общуване на чужди езици	<u>Чужди езици:</u> Ползва знания от текстове с географско съдържание, изучавани по чужд език. Използване на източници на географска информация на чужд език. Разширяване и задълбочаване на между културните компетентности.
Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологиите	<u>Математика:</u> Прилага основни математически компетентности при анализиране на статистическа информация. Демонстрира логическо и пространствено мислене. Създава, показва, използва и интерпретира модели, схеми и диаграми. <u>История и цивилизации:</u> Прилага историческия подход при проследяване на възникването и развитието на региона. Анализира в исторически аспект промените в политическата карта на региона и при формирането на важни политико - стопански организации. <u>Технологии и предприемачество:</u> Изработва скици и чертежи. Планира и реализира проект по зададени критерии. <u>Биология и здравно образование:</u> Използва специализирани знания при представяне на проблемите на устойчивото развитие на регионите.

	Разширяване и обогатяване на екологичната култура в процеса на осъзнаване на връзките „природа – общество – стопанство“.
Дигитална компетентност	<u>Информационни технологии:</u> Създава, обработва и съхранява графична, текстова, звукова информация и ги комбинира. Използва компютърни програми за работа с текст, графика, звук, видео, електронни таблици, презентации и тяхното комбиниране. Използва и работи с мултимедийна информация.

ПРОЕКТ

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА
(ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА)**

МОДУЛ 5 „БЪЛГАРИЯ И РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА“

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението в модул 5 в XII клас е насочено към задълбочаване, разширяване, обобщаване на знанията, уменията и отношенията, за работа в екип, за участие в ученическо изследване по даден проблем, за изготвяне на учебни прогнози и ученически проекти, за систематизиране и трансформиране на географска и икономическа информация от различни източници, за участие в дискусия. Учебната програма допринася за надграждане на географски компетентности на ученика и способността му самостоятелно да аргументира, дискутира, коментира и оценява различни идеи и концепции; да изразява критично мислене; да използва справочна литература; самостоятелно да разработва научна теза; да формира активна гражданска позиция.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Област на компетентност	Знания, умения и отношения
География на България	<p>Обяснява демографски, икономически, социални и екологични проблеми на национално, регионално и локално ниво.</p> <p>Познава основни аспекти на регионалната политика и местното самоуправление на България.</p> <p>Провежда географско изследване за район по избор.</p> <p>Представя проблемите на района/селището, в което живее.</p> <p>Оценява съвременния геополитически потенциал на България като фактор за развитие на страната.</p> <p>Предлага решения за преодоляване на проблемите на национално, регионално и локално ниво.</p> <p>Коментира развитието на районите на планиране и селището, в което живее, в контекста на европейските политики, националните приоритети и местното самоуправление в България.</p>

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<p><u>1. Тема Геополитическо положение на България.</u> 1.1.–1.2. Геополитическото положение на България – фактор за икономическо и социално развитие</p>	<p>Коментира мястото на България в европейското и балканското икономическо, политическо и културно пространство. Коментира предимствата на геополитическото положение на България, в контекста на балканската интеграция. Изразява мнение за значението на съвременното геополитическо положение на България, за икономическото и социалното развитие на страната. Анализира различни видове източници на географска информация с геополитическо съдържание. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	
<p><u>2. Тема Демографски проблеми в България</u> 2.1.-2.2 Демографски процеси, демографска ситуация и демографски потенциал в България</p>	<p>Коментира демографските процеси в България. Обяснява зависимостта между съвременните миграции и жизнения стандарт на населението в България. Прогнозира бъдещото развитие на демографските процеси в България. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>коэффициент на раждаемост; коэффициент на смъртност; брачност; разводимост.</p>
<p>2.3.-2.4 Демографски проблеми в България</p>	<p>Посочва примери за демографски проблеми в България. Коментира икономически и социални последици от проявлението на демографските проблеми в страната. Анализира различни източници на географска и икономическа информация. Предлага решения за преодоляване на демографските проблеми. Разработва отговор на научен въпрос (или решава казус, или пише есе), свързан с демографските проблеми в България.</p>	<p>българска диаспора</p>
<p><u>3 Тема Съвременно развитие, проблеми и тенденции на селищната мрежа в България</u> 3.1. Съвременно развитие на селищната мрежа в България</p>	<p>Характеризира особеностите на селищната мрежа в България. Разкрива връзката между инфраструктурата на селищата и условията за живот.</p>	<p>Закон за устройство на територията; Закон за административно-териториалното устройство на Република България.</p>

<p>3.2. Проблеми и тенденции за развитие на селищната мрежа в България</p>	<p>Коментира проблеми и тенденции за развитие на селищната мрежа на национално и местно равнище. Прогнозира развитието на селището, в което живее, в контекста на европейските политики, националните приоритети и местното самоуправление. Представя план на селище в различни форми, вкл. с използване на ИКТ. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	
<p>4. Тема Социални проблеми в България 4.1. – 4.2. Социални проблеми в България</p>	<p>Коментира социални проблеми в България (заетост, безработица, доходи на населението). Доказва различия в териториалното проявление на социалните проблеми. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус. Познава национални политики за преодоляване на социалните проблеми. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация.</p>	<p>Закон за насърчаване на заетостта</p>
<p>4.3. Социална политика на България</p>	<p>Познава основни аспекти на социалната политика на България. Коментира резултатите от социалната политика за населението на България.</p>	
<p>5. Тема Икономически проблеми на България 5.1. – 5.2 Структура на стопанството в България</p>	<p>Анализира стопанските отрасли по икономически показатели: БВП, дял от общата селскостопанска/промишлена продукция, брой на заетите. Доказва различия в териториалното проявление на икономическите проблеми. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус. Познава национални политики за преодоляване на икономическите проблеми. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация.</p>	
<p>5.3. Вътрешна и външна търговия на България</p>	<p>Характеризира вътрешната и външната търговия на България. Формулира проблеми на отрасъл търговия. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация. Представя в схема търговските връзки на България. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	
<p>5.4. – 5.5. География на туризма в България</p>	<p>Коментира отрасъл туризъм в България.</p>	

	<p>Характеризира туристическите райони в България. Формулира проблеми на отрасъл туризъм в България. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация. Представя туристическите райони в България в различни форми, вкл. с използване на ИКТ. Разработва отговор на научен въпрос (или решава казус, или пише есе), свързан с туризма в България.</p>	
5.6. Чуждестранни инвестиции в България	<p>Обяснява значението на чуждестранните инвестиции за икономическото и социалното развитие на страната. Посочва примери за чуждестранни инвестиции в България. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация.</p>	
5.7. – 5.8. Териториална структура на стопанството	<p>Характеризира териториалната структура на първичен, вторичен и третичен сектор. Характеризира отраслов район (аграрен, промишлен, транспортен, туристически). Коментира проблеми, свързани с териториалната структура на стопанството. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	
6. Тема. <u>Екологични проблеми в България</u> 6.1. Природна среда на България и екологични проблеми	<p>Изработва количествена и качествена оценка на природните компоненти. Посочва примери за екологични проблеми в България. Коментира проблема с твърдите отпадъци. Предлага решения за преодоляване на екологични проблеми Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>бонитетна оценка; рециклиране; рекултивация.</p>
6.2. Проблеми на природозащитата и природоползването в България	<p>Познава основните форми на природозащита и природоползване в България. Представя защитени територии и райони в различни форми, вкл. с използване на ИКТ.</p>	<p>Закон за защита на природата</p>

<p><u>7. Тема Регионална политика на Европейския съюз</u></p>	<p>Познава регионалната политика на Европейския съюз. Коментира преодоляването на вътрешнотериториални, социални и икономически проблеми на районите в България в контекста на Европейската регионална политика. Изработва реферат, свързан с регионалната политика на ЕС.</p>	<p>Европейски фонд за регионално развитие; Европейски социален фонд; Кохезионен фонд.</p>
<p><u>8.1 Тема Съвременни аспекти на регионалната политика на България</u></p>	<p>Познава основни аспекти на съвременната регионална политика на България. Познава видове райони, според целите на регионалната политика. Коментира резултатите от провежданата регионална политика за населението и стопанството на България. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	<p>Закон за регионалното развитие</p>
<p><u>8.2 Тема Местно самоуправление</u></p>	<p>Обяснява основни характеристики, принципи и дейности на местното самоуправление. Коментира значението на местното самоуправление за развитие на селищата. Изготвя научно съобщение за местното самоуправление на селището, в което живее.</p>	<p>Закон за местно самоуправление и местната администрация</p>
<p><u>9.1 – 9.8 Тема Райони на планиране – проблеми и тенденции.</u></p>	<p>Определя мястото на районите по показателите: площ, брой на населението, заетост, безработица, относителен дял на БВП, ИЧР. Характеризира селищната мрежа и селища в районите. Анализира стопанската специализация на районите. Коментира проблеми на района (демографски, социални, икономически, екологични) и тенденции за развитие. Предлага решения за преодоляване на проблемите в районите. Прогнозира развитието на района, в който живее, в контекста на европейските политики, националните приоритети и местното самоуправление. Анализира различни видове източници на географска и икономическа информация. Разработва отговор на научен въпрос или решава географски казус.</p>	

Годишен брой часове за изучаване на модула в XII клас – 62 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Учебната програма насочва ученика към дейности, свързани с интерпретирането на географски и икономически знания за демографските, социалните, икономическите и екологичните проблеми на национално, регионално и местно равнище и формиране на активна гражданска позиция. Постава ученика в конкретни практически ситуации, включва го в дискусии, създава условия за работа в екип, за участие в ученическо изследване по даден проблем, за изготвяне на учебни прогнози и ученически проекти, за изследване на казуси и отговор на научен въпрос, за изява на лични качества и кариерно развитие; за самостоятелно търсене, събиране, интерпретиране, представяне и обмен на конкретна географска и икономическа информация, вкл. с използване на електронно базирани информационни източници.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	60%
За упражнения	15%
За преговор и обобщение	3%
Практически дейности и дискусии	15%
За контрол и оценка (За входно и изходно ниво, и текущ контрол)	7%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна оценка:

Текущи оценки от работа в клас, участие в групови обсъждания и дискусии	20%
Текущи оценки от домашни работи	10%
Текущи оценки от практически задания в клас	20%
Оценки от работа по проект	10%
Оценка на изходно ниво	5%
Оценки от контролни и работи	30%
Оценка от входно ниво	5%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Самостоятелно осмисляне на основното в отделните теми; аргументира, дискутира, коментира, оценява, интерпретира, изследва, защитава, прогнозира, разработва, прилага знания и формира модели на поведение. Разкрива и обяснява причинно следствени връзки на националните проблеми и процеси. Изразява мнение по географски въпроси. Изготвя реферат, проект, есе, характеризира геосистема в родния край.
Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Обяснява и прилага математическите и статистически методи на географско изследване; анализира различни географски, икономически и статистически източници, изработва картосхеми, картодиаграми, таблици, анализира графични и статистически материали.
Дигитална компетентност	Използване на ИКТ за търсене, събиране, интерпретиране, представяне и обмен на информация, използване на мултимедия за създаване и представяне на продукти от изпълнение на конкретна задача.
Умения за учене	Упражняване на самоконтрол при изпълняване на различни практически и дидактически задачи; изграждане на собствен стил на учене, анализиране на различни стратегии на учене между съучениците, изготвяне и представяне на разширен план конспект, съставяне и коментиране на научни текстове, работа с документи. Използва широк спектър от практически и теоретични знания.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение, защитава собствена позиция, дискутира и оценява различни идеи и концепцията за устойчиво развитие, работи в екип, ориентира се в съвременните политически, икономически и културтни събития, формира критично мислене. Показва умение да изслушва, анализира и сравнява различни гледни точки. Показва самостоятелност, отговорност и толерантност при участие в диалог и в дискусия и оспорване на мнение, различно от своето. Демонстрира разбиране за ролята и отговорностите на институциите, които вземат решения на национално и локално ниво в областта на икономиката, природоползването и устойчивото развитие .
Инициативност и предприемчивост	Проявява инициатива и проектира дейности, насочени към опазване на околната среда.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот	Коментира тенденциите на екологоустойчивото развитие на България, конструира модел на устойчиво развитие, предлага начини за решаване на глобалните проблеми, изследва казуси.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<p><u>Български език и литература:</u> Използва подробни практически и теоретични знания и умения за работа с различни видове текстове. Развива умения за водене на дискусия, писменна и вербална аргументация на тези. Създава детайли писмени разработки (географски съобщения, реферати и др.). Използване на библиографска справка и терминологичен речник.</p>
Умения за общуване на чужди езици	<p><u>Чужди езици:</u> Ползва знания от текстове с географско съдържание, изучавани по чужд език. Използване на източници на географска информация на чужд език. Разширяване и задълбочаване на межкултурните компетентности.</p>
Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологиите	<p><u>Математика:</u> Прилага основни математически компетентности при анализиране на статистическа информация. Демонстрира логическо и пространствено мислене. Създава , показва, използва и интерпретира модели, схеми и диаграми.</p> <p><u>Технологии и предприемачество:</u> Изработва скици и чертежи. Планира и реализира проект по зададени критерии.</p> <p><u>Биология и здравно образование:</u> Използва специализирани знания при представяне на екологичния проблем, видовото разнообразие и опазването на ценни растителни видове в България. Разширяване и обогатяване на екологичната култура в процес на осъзнаване на връзките „природа – общество – стопанство“.</p> <p><u>Химия и опазване на околната среда:</u> Коментира видове замърсители, антропогенни изменения на химичния състав на атмосферния въздух, водите и почвите в България..</p> <p><u>Физика и астрономия:</u> Разпознава изучавани обекти и явления в природата и прилага знания и умения при тяхното анализиране.</p>
Дигитална компетентност	<p><u>Информационни технологии:</u> Създава, обработва и съхранява графична, текстова, звукова информация и ги комбинира. Използва компютърни програми за работа с текст, графика, звук, видео, електронни таблици, презентации и тяхното комбиниране. Използва и работи с мултимедийна информация.</p>

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА
ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА**

МОДУЛ 6 „ГЕОГРАФСКА И ИКОНОМИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ“

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението в модул 6 в XII клас е насочено към овладяване на знанията за картографията и географското познание, за географската информация и електронното пространство. Прилагане на умения за систематизиране и трансформиране на географска и икономическа информация от различни източници; допринася за развитието на географски ключови компетентности на ученика и способността му да съставя специализирана географска и икономическа библиография; да коментира същността и възникването на ГИС; да решава географски казуси; да анализира географска и икономическа информация; да изразява критично мислене; да използва справочна литература и самостоятелно да разработва отговор на научен въпрос; да формира модели за личностно и кариерно развитие.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА В КРАЯ НА КЛАСА

Област на компетентност	Знания, умения и отношения
Географска информация	<p>Подбира основни методи за изследване на географските процеси и явления.</p> <p>Систематизира и трансформира географска и икономическа информация от различни източници.</p> <p>Познава модели на личностно и кариерно развитие.</p>

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<u>1.1-1.2. Тема Източници на географска и икономическа информация</u>	Групира различни източници на информация: текстови, статистически, графични, предметно-образни. Систематизира информация от различни източници за решаване на географски проблем на глобално, регионално и локално равнище. Анализира географска и икономическа информация. Съставя специализирана географска и икономическа библиография.	
<u>2.1.-2.7. Тема Картографията и географското познание.</u> 2.1. Възникване и развитие на картографията	Познава възникването и развитието на науката картография. Проследява възникването и развитието на картографията в България. Определя ролята на картографията за развитие на географското познание.	
2.2.-2.3. Класификация на картите	Класифицира картите по съдържание, предназначение, обхват и мащаб. Познава картографски способности: на изолинии, на сенки, на ареали, на картограма и на картодиаграма. Разграничава общогеографски и тематични карти. Ориентира се по туристическа карта.	условни знаци: плочни (мащабни), линейни, немащабни.
2.4.-2.5. Математическа основа на картите	Обяснява математическата основа на картите. Разграничава видове картографски проекции. Решава задачи с числен и линеен мащаб и географски координати.	равноъгълни; равноплощни; произволни; цилиндрична; конусна; азимутална; равноъгълна проекция на Гаус.
2.6.-2.7. Топографска карта	Познава математическата основа и съдържанието на топографската карта. Решава задачи с топографска карта (определя наклон на склон, височина на сечение, измерване на площи, измерване на разстояния).	градусна и минутна рамка; котни; хоризонтални; наклон на склона; километрична мрежа.
<u>3. Тема Географска информация и електронното пространство.</u> 3.1. Географски информационни технологии	Познава основни технологии за събиране и работа с цифрова географска информация.	глобални позиционни системи; ГАЛИЛЕО; ГЛОНАС.

3.2. Създаване на ГИС	Коментира същността и възникването на ГИС като метод на географско изследване. Познава етапите в създаване на ГИС: събиране на данни, обработка на данни, пространствени анализи.	дистанционни методи на изследване; геоинформатика.
3.3. Видове данни в ГИС. Структуриране на данните	Познава видовете данни в ГИС. Познава модели на данните в ГИС.	
3.4.– 3.5. Приложение на ГИС	Дава примери за използването на ГИС за целите на регионалното и селищното управление и планиране. Решава задачи с използване на елементи от ГИС.	
<u>4. Тема Приложни направления на географската наука.</u>	Познава програми, свързани с екологичните проблеми и начините за решаването им.	
4.1. Ресурсно-екологично приложно направление	Разработва модел за рационално използване на природноресурсния потенциал на различни равнища.	
4.2. Социално-икономическо приложно направление	Познава модели за развитието на човешките ресурси като фактор на стопанството. Определя развитието на стопанските сектори и отрасли според локализационни фактори.	
<u>5. Тема Трансформиране на географска информация.</u>	Познава правилата за съставяне на план тезис и разширен план.	
5.1.-5.4. Писмено представяне на географска информация	Познава структурата на изложението на географски теми, свързани с природни, геополитически и социално-икономически процеси. Интерпретира географска и икономическа информация по поставена тема. Разработва отговор на научен въпрос Решава географски казуси.	
5.5.-5.7. Географски анализ на картографски изображения	Решава задачи с тематични карти. Анализира полово-възрастова пирамида. Анализира картни изображения: картограма, картодиаграма, картосхеми, графики.	
<u>6.1-6.4. Тема Познава модели на личностно и кариерно развитие.</u>	Посочва личностни качества, компетенции и интереси. Идентифицира подходящи области за професионална реализация. Изготвя прогноза за успех в избран вид професия, свързан с учебния предмет география и икономика. Разработва модел за личностно и кариерно развитие.	автобиография (CV); мотивационно писмо; портфолио.

Годишен брой часове за изучаване на модула в XII клас – 62 часа

Допълнителни уточнения за конкретния модул.

Учебната програма насочва ученика към дейности, свързани с интерпретирането на географска и икономическа информация, свързана с природни и социално-икономически проблеми на различни равнища; знания за науката картография и ГИС; формиране на активна гражданска позиция по глобални и регионални проблеми. Постава ученика в конкретни практически ситуации, включва го в дискусии, създава условия да работи в екип, да изявява личностни качества и изготвя прогноза за успех в избран вид професия.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ

За нови знания	до 44%
За упражнения и практически дейности	до 41%
За преговор и обобщение	до 9%
За контрол и оценка (за изходно ниво и контролни работи)	до 6%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Съотношение при формиране на срочна оценка:

Текущи оценки от работа в клас, участие в групови обсъждания и дискусии	20%
Текущи оценки от домашни работи	10%
Текущи оценки от практически задания в клас	20%
Оценки от работа по проект	10%
Оценки от контролни и работи	35%
Оценка на изходно ниво	5%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	Самостоятелно осмисляне на основното в отделните теми; анализира, систематизира, коментира, интерпретира, проследява, прогнозира, разработва, прилага знания и формира модел за личностно и кариерно развитие. Разкрива и обяснява причинно следствени връзки на проблеми и процеси, свързани с природноресурсния потенциал и стопанството. Изготвя план-тезис, разширен-план, географска тема, отговор на научен въпрос-характеризира природни и социално-икономически явления и процеси в България.
Математически компетентности и основни компетентности в природните науки и технологиите	Обяснява и решава задачи с числения и линейния мащаб на географската карта. Познава математическата основа на топографската карта. Анализира различни географски, икономически и статистически източници, картосхеми, картограми, картодиаграми, таблици.
Дигитална компетентност	Използване на ИКТ за търсене, събиране, интерпретиране, представяне и обмен на информация, използване на мултимедия за създаване и представяне на продукти от изпълнение на конкретна задача. Познава същността и приложението на ГИС.
Умения за учене	Упражняване на самоконтрол при изпълняване на различни практически и дидактически задачи; изграждане на собствен стил на учене, анализиране на различни стратегии на учене между съучениците, изготвяне и представяне на разширен план, отговор на научен въпрос. Използва широк спектър от практически и теоретични знания.
Социални и граждански компетентности	Изразява мнение, защитава собствена позиция, ориентира се в съвременните политически, икономически и културни събития. Показва умение да изслушва, анализира и сравнява различни гледни точки. Показва самостоятелност, отговорност и толерантност при участие в диалог..
Инициативност и предприемчивост	Познава модели на личностно и кариерно развитие. Проявява инициатива и проектира дейности за професионална реализация.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот	Познава програми, свързани с екологични проблеми, коментира тенденциите на екологоустойчивото развитие на различни равнища, разработва модел за рационално използване на природните ресурси.

Ключови компетентности	Междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<p><u>Български език и литература:</u> Използва подробни практически и теоретични знания и умения за работа с различни видове текстове. Развива умения за водене на дискусия, писменна и вербална аргументация на тези. Създава детайли писмени разработки (географски съобщения, реферати и др.). Използване на библиографска справка и терминологичен речник. Изготвя автобиография и мотивационно писмо.</p>
Умения за общуване на чужди езици	<p><u>Чужди езици:</u> Ползва знания от текстове с географско съдържание, изучавани на чужд език. Използване на източници на географска информация на чужд език. Разширяване и задълбочаване на межкултурните компетентности.</p>
Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и технологиите	<p><u>Математика:</u> Прилага основни математически компетентности при анализиране на статистическа информация. Демонстрира логическо и пространствено мислене. Създава, показва, използва и интерпретира модели, схеми и диаграми.</p> <p><u>Технологии и предприемачество:</u> Изработва скици и чертежи. Планира и реализира проект по зададени критерии.</p>
Дигитална компетентност	<p><u>Информационни технологии:</u> Създава, обработва и съхранява графична, текстова, звукова информация и ги комбинира. Използва компютърни програми за работа с текст, графика, звук, видео, електронни таблици, презентации и тяхното комбиниране. Използва и работи с мултимедийна информация.</p>